

פרוטוקול מס' 43

מישיבת ועדת הכנסת ביום שלישי,
י"ז בתמוז תשס"ז (26.6.1956)
בשעה 8.30

נ ר כ ו ו ר: חברי הוועדה:

- ב. אזניה - היו"ר
- ע. איכילוב
- ש. בבה
- א. י. גרינברג (סגן יו"ר הכנסת)
- ש. הלל
- סאלח חסן ח'ניפט
- ש. יוניצ'מן
- ס. יוספטל
- א. כהן
- ג. מועדי
- מ. נורוק
- ד. נצר
- ש. שורש
- א. תלמי

מוזמנים:

- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ר:

- י. בדר
- מ. וילנר
- י. כסה
- נ. ניר-רפאלקס
- ש. עבאס
- א. רמז

סדר-היום:

2	עמ'	א. חוק השמנת תשס"ז - 1956 העברה לוועדה מתאימה
2	"	ב. הקצבת זמן לדיון בהודעת שר הפנים על מדיניות תכנון ערים
2	7 -	ג. תקנון הכנסת - פרק י"א, סעיף 54
7	"	ד. שונות

היו"ר ב. אזניה: לפני שניגש להמשך הדיון בתקנון עלינו להחליט בדבר הוועדה שאליה יש להעביר את הדיון בחוק השמות, וכן על מספר השעות שיקבע לדיון בהודעת שר הפנים.

א. חוק השמות תשס"ז - 1956: העברה לוועדה מתאימה:

היו"ר ב. אזניה: אני מציע להעביר את החוק לוועדת הפנים.

ה ר ח ל ט

להעביר את חוק השמות תשס"ז - 1956 לוועדת הפנים.

ב. הקצבת זמן לדיון בהודעת שר הפנים על מדיניות תכנון ערים:

ש. יוניצ'מן: אצא מציע להקציב לדיון זה 6 שעות.

ה ר ח ל ט

להקציב לדיון בהודעת שר הפנים 6 שעות.

ג. תקנון הכנסת:

ס ע י ף 54
=====

(היו"ר ב. אזניה קורא את הטעיף).

א. כהן: האם אין לקבוע בתקנון שקיים מינימום מסוים לכל נואם, כי אחרת יכול להווצר מצב שבדיון של 4 שעות תקבל סיעה קטנה רק 4 או 3 דקות בשביל לנאום? אם כי גם היום נהוג שסיעה קטנה מקבלת מינימום של 10 דקות, רצוי לכתוב זאת במפורש בתקנון.

היו"ר ב. אזניה: אולי אפשר לקבל את ההצעה הזאת בלי ויכוח?

ש. יוניצ'מן: היה דיון בנושא זה בוועדת המשנה. לדעתי יש לקבוע מינימום של זמן לסיעה קטנה המעמידה רק נואם אחד, ואני מציע שהמינימום הזה יהיה 15 דקות.

ע. איכילוב: עוד אין לנו הגדרה מה זו סיעה גדולה ומה זו סיעה קטנה. משום כך אני מציע שנמצא נוסחה שתעקוף את הענין הזה. אני מציע לקבוע שבדיון שנקבעו לו 4 שעות יהיה המינימום 10 דקות, ואילו בדיון שנקבעו לו יותר מ-4 שעות יהיה המינימום 15 דקות.

ש. יוניצ'מן: לדעתי, אין לחלק את ה-15 דקות. אם לקבוע חלוקה, יש לעשותה לפי גודל הסיעות: סיעה שמספר חבריה פחות מ-3 תקבל מינימום של 10 דקות, ואילו סיעה שמספר חבריה עולה על 3, תקבל 15 דקות.

ש. שורש: אנו מסבכים את הענין. לדעתי צריך רק להוסיף כאן: ובלבד שלכל סיעה וסיעה יימנע זמן של לא פחות מ-15 דקות.

היו"ר ב. אזניה:
עלי להפנות את תשומת לבכם כי הדבר הזה יסגך אותנו, אם כי לכאורה הוא נראה יפה וטוב מאד. כאשר יהיה דיון של 4 שעות תקבל סיעה אחת 18 דקות, ואילו סיעה קטנה תקבל מינימום של 15 דקות, ואז יתחיל מיקוח: הכיצד, סיעה קטנה כזאת מקבלת כמעט כמו סיעה הרבה יותר גדולה ממנה? כאשר הדיון נמשך יותר מ-4 שעות ההבדל יהיה גדול יותר, אבל בדיון של 4 שעות, או דיון קצר יותר, כמעט שלא יהיה הבדל.

אני מציע לכתוב: "ובלבד שהמינימום יהיה במקרה של דיון שהוקצבו לו 4 שעות - 10 דקות, ובדיון של מעלה מזה - 15 דקות."
ואנו מסכמים כך את החלק הזה.

מ. רוזטי:
האם אין לקבוע בתקנון מה דינו של חבר-כנסת אחד או מה דינם של חברי-כנסת אחדים שפרשו או הוצאו מסיעתם ולא הספיקו או שוועדת הכנסת סרבה להרשות להם להקים סיעה משלשם? אני מציע לקבוע שהיושב-ראש רשאי לתת רשות הדיבור לחבר-כנסת כזה, אם הוא רואה צורך בכך. למשל, חבר-הכנסת השניה לבנה, שפרש או הוצא ממפא"י. סיעת מפא"י לא היתה מעוניינת לתת לו רשות הדיבור בדיון סיעתי.

ש. יוניצ'מן:
לגבי חבר-כנסת כזה יחול המינימום של 10 רגעים.

היו"ר ב. אזניה:
להערתו של מזכיר הכנסת: עלינו להשאיר, בתנאים הקיימים, הזדמנות של הגינות ושכל ישר ליו"ר הכנסת ולעוזרים על-ידו. איננו יכולים למצות את כל האפשרויות שיש בכנסת. כאשר נקבע שהמינימום לסיעה הוא 10 דקות, יקבל גם חבר-כנסת כזה את המינימום הזה. עוד לא קרה שיו"ר הכנסת לא מצא את האפשרות לתת רשות הדיבור לחבר-הכנסת. השאלה היא אמנם שאלה, אבל פתרונה הוא במציאות. לאט לאט נוצר על-ידי זה נוהג קבוע.

ש. בבה:
התקנון אינה נקבע בשביל סיעה זו או אחרת. התקנון נקבע בשביל הכנסת כולה. לכן, הסעיף הזה צריך להשאר כפי שהוא, והרשות נתונה בידי היו"ר לטעות מן הנוהג ביחס לחברי-כנסת בודדים או לסעות הקטנות.

א. כהן:
אני מציע לא להחליט עכשו בשאלה זו ולדחותה לעיון נוסף. אני מחשיב אותה מאד מטעמים אחרים לגמרי. מר רוזטי נתן ביטוי לאיזה נסיון אמפירי שהיה בכנסת ושיש למצוא לו פתרון בתקנון, או סכל מקום צריך למנוע מצב שמישהו יבוא ויאמר שמישהו אחר נהג בניגוד לתקנון. יש לי אמון ביו"ר שלנו ובסגנים שלו בנוהג ובהגינות לגבי כל פרט ולגבי הסיעות. אבל בענין זה מתהווה אידיאולוגיה שלמה: האם הכנסת לאחר שנבחרה היא פדרציה של סיעות או שזהו בית שיש בו 120 עצמאיים, פחראיים כלפי ציבור הכלל, כלפי הבמה? הענין זה יכול להתעורר לא רק כאשר מישהו פורש ולא הוכר או שלא ניתן לו המעמד של סיעה, או שאי-אפשר להתיר לו מעמד של סיעה. יכול להיות אדם עצמאי שבתוך הסיעה רוצה להביע דעה. אם אומרים שהדיון הוא סיעתי, פרוש הדבר שהסיעה קובעת.

בענין זה אני מציע שנקיים חילוף-דברים יותר רחב, ונדחה את הענין בינתיים.

היו"ר ב. אזניה:
אני מבין שאחראי מציע לדחות רק בנקודה אחת, זו הנוספת.

ש. יוניצ'מן:
חבר-הכנסת בבה מציע לא לקבוע מינימום של זמן, אלא להשאיר את הדבר להחלטתו של היו"ר. אני מתנגד להצעתו זו. דוקא משום שאני חושב שהאידיאל הוא 120 איש עצמאיים, יש לשמור על הפרט ויש לשמור על הסיעות, כל זמן שיש סיעות, איננו צריכים להביא את הענין לידי גיחוך, ודי לנו בכך שכיום הוויכוח הוא סיעתי, ושכסיעה מחליטים אף ברוב של קול אחד. אם פוחים - יש לדחות את הכל. אבל אם אין פוחים - יש לאפשר גם לחבר-כנסת בודד כזה להביע את דעתו.

היו"ר ב. אזניה:
אפרתי שאנחנו מסכמים. המינימום של 10 רגעים ו-15 רגעים נתקבל. את הענין שהעלה מר רוזטי, ביקש

ח"כ כהן ללחות בינתיים.

אני מציע שבישיבה הבאה נדון על תמי הגעיות.

ש. בבה:

מ. רוזטי:
ברצוני להעלות בעיה טכנית. יש וסיעה מקבלת 40 דקות בדיון והיא מודיע ליו"ר הכנסת כי חילקה אח הזמן בין שנים מנואמיה, וכל אחד יקבל 20 דקות. מי אחראי אם הנואם הראשון עובר על הזמן שהוקצב לו ונואם 35 דקות, ולנואם השני בסיעה נשארות רק 5 דקות?

היושב-ראש.

ש. הלל:

... אלא אם כן הודיע ראש הסיעה שהוא מוסיף לו מזמנה של הסיעה.

ש. יוניצ'מן:

א. כהן:
אני סבור כי אין ברירה אלא שהיו"ר יפסיק את הנואם ויודיע לו כי עברו 20 הדקות שהוקצבו לו, ויעשה הפוגה קצרה. אם מישהו מן הסיעה יושב באולם ואינו מניב - ימשיך הנואם לדבר על חשבון הסיעה. יש גם ברירה שניה: שהנואם בעצמו יפסיק. אחרת, זה על חשבון הסיעה והיא הטובלת מזה. היו"ר חייב לפסיק אותו, והתגובה יכולה לבוא או מצד הנואם מצד הסיעה. אבל המאבק של היושב-ראש עם הנואם איננו מכובד.

ש. יוניצ'מן:
הזמן שייך לסיעה, ולא יכול כל חבר-סיעה, בשתיקתו, לאמר שהמשך הנואם הוא על זמנה של הסיעה. רק ראש הסיעה יכול להחליט על כך. הודעת הסיעה מחייבת כל עוד לא מסרה הודעה שניה, ואין הנואם רשאי להמשיך בדבריו, אלא אם כן קיבל רשות לכך מראש סיעתו.

ש. הלל:
חבר-כנסת מבטיח לו את רשות הדיבור בסיעתו. הנואם בדיוק סייעתי צריך להיות כמו בדיון אישי. אם קובעים לחבר-כנסת 10 דקות בדיון אישי הוא רשאי לגלוש ולעבור על הזמן שהוקצב לו. דינו של חבר-כנסת בדיון סייעתי כדינו בדיון אישי.

הסיכום צריך להיות: או שהנואם השני בסיעה יכול לאמר שהוא מותר על זמנו לטובת הנואם הראשון, או שראש הסיעה מוסמך להודיע על כך.

מ. רוזטי:
רציתי למנוע את המעורבות הבלתי-מכובד של ויכוח בין היושב-ראש והנואם. אפשר לקבוע שכשם שהסיעה מודיעה ליו"ר על הזמן שהוקצב לנואם מסוים, כך היא רשאית להודיע, בכתב, על תוספת שניתנה לו. אם אין הודעה כזאת בכתב, מתחלק הזמן לפי ההודעה הראשונה.

היו"ר ב. אזניה:
האם בכלל יש צורך לכתוב בתקנון שיש אפשרות לשנות את התקנון צריך להניח שאין משנים. על הסיעה להחליט לפני שהיא מודיעה ליושב-ראש הכנסת מי ינאם בשמה. איננו יכולים לכלול בתקנון הכנסת את בעיית המשמעת הפנימית של חברי-הכנסת. איננו מאמין בזה.

ע. איכילוב:
הניסוח המוצע משיב על כל השאלות האלה. לא כתוב כאן שהסיעה רשאית להודיע את שמות הנואמיה והזמן שהוקצב להם רק פעם אחת. כתוב רק שלא חבר-כנסת בעצמו פוסק בענין זה אלא מישהו אחר בשם הסיעה. אני מציע להסתפק בנוסח הקיים.

א. תלמי: אני מציע לכחוב כאן: "על כל שינוי תודיע הסיעה בעוד מועד". במידה שהדבר נוגע למשמעת פנימית אולי זה מספיק. אבל לא תמיד הבעיה קשורה עם משמעת פנימית. יכולים לקרות דברים מסוימים. לפעמים הנואם בוגע בדברים צריך לענות עליהם, והנואם השני אינו מומחה לזה, וצריך להוסיף מומחה. תודיע הסיעה: בגלל התנאים שנוצרו בתוך הוויכוח, אנחנו משגים ואנו מציעים שהנואם השני ינאם פחות או יותר. הנואם אינו ברשות עצמו. החלוקת נעשית מתוך כוונות מסוימות. אין הנואם רשאי לפסוק בענין זה הלכה. אני מציעה להוסיף את הפסוק הזה.

א. י. גרינברג: אני מצטרף לדעתו של ח"כ איכילוב, שהנוסח הזה מספיק בהחלט. הדבר נתון לדיסקרציה של היושב-ראש. אין גם צורך בתוספת שמציעה חברת-הכנסת תלמי. אפשר תמיד לשנות מגלי לכתוב על האפשרות הזאת בתקנון.

ש. הלל: החברים המציעים להשאיר את הנוסח כמו שהוא, מציעים להשאיר את המצב כמו שהוא: המציאות הקיימת הבלתי-נעימה של ויכוחים בין היו"ר והנואם.

לטובת הענין, על הנואם לדעת שאם ניתנו לו 30 דקות, אסור לו לחרוג מן המסגרת הזאת. אין מוצא אחר מאשר לקבל את הצעת חברת-הכנסת תלמי. אני מציע שההודעה על זמנו של הנואם תעשה לפני נאומו. לטובת הענין צריך להדגיש את זה באיזה מקום, לפחות לגבי הנוהג ששינוי ייעשה בעוד מועד.

היו"ר ב. אזניה: יש לנו עתה שתי הצעות: הצעה אחת להשאיר את הנוסח כפי שהוא, והצעה שניה, לשנותו.

ש. יוניצ'מן: יש לי הצעה שליטת: להשאיר את הנוסח כפי שהוא, אבל יחד עם ההודיע ליו"ר הכנסת על הדעה שהובעה בוועדה, כי יש צורך בהודעה מוקדמת.

ה צ ב ע ה

ברוב של 7 קולות נגד 3 קולות
הוחלט שלא לשנות את סעיף 54(ב)

א. כהן: לגבי סעיף קטן ג(2), האם באיזה מקום אחר כתוב שבמחזור, הראשון אין נואמים מכל סיעה אלא אחד. וטוב שכתוב כאן "בהתחשב" בגדלן, כי אז הסעיף הוא פחות נוקשה מאשר אילו היו כותבים "לפי" גדלן.

ומתוך אותו הנימוק הייתי כותב בסעיף ג(1) כי "בדרך כלל" תקרא הסעיה הגדולה וכו'.

א. תלמי: האם "בדרך-כלל" נוגע לגודל הסיעות בלבד, או שהוא מאפשר לתת רשות הדיבור תחילה לקואליציה?

מ. רוזטי: בנוסח המוצע לאן יש שינוי לגבי הנוהג במועצת המדינה הזמנית. שם היה היושב-ראש פסוק להוראה זו רק במחזור הראשון, כי אחרת נוצר מצב שבסוף נשארה שורה שלמה של נואמים מן הסיעה הגדולה, דבר שפגם בתיונים, כי הם לא היו מגוונים במידה מספקת. לפי הנוסח המוצע כולם את ידי היושב-ראש בכל המחזורים.

ש. בבה: את הצעתו של טו ויוזמי אפשר לקבל, כי היא איננה משנה הרבה. כנגד זה אינני מבין את הצעתו של ח"כ כהן, כי אם נקבל את דבריו, אין בכלל צורך בתקנון; נאמר שיש יו"ר הכנסת והוא יחשוב על הכל.

הדבר צריך להיות כתוב בתקנון. ביחס לדברים אלה אין מה לשנות. אני מציע להשאיר את הנוסח הזה כפי שהוא.

ש. יוניצ'מן: אפשר לעצמי להעיר הערה חריפה. אינני מבין את סדר העבודה של הוועדה. אנו יושבים בוועדת המשנה ודנים וחוזרים בדברים בכל הבעיות; מזכיר הכנסת והסגנים יושבים איתנו. אינני מבין לשם מה יש לחזור ולדון ולחזור ולדון כאן בוועדת הכנסת על דברים שנתקבלו שם פה-אחד. צריך להיות הגיון מסוים בעבודתנו.

בוועדת המשנה התנהל דיון שארץ למעלה משעה בשאלה זו. אמרנו שלא טוב שמפא"י תוכל להעמיד רק גואם אחד במחזור הראשון, ולבסוף ישארו כל הנואמים שלה והדיון לא יהיה מגוון. אני מבקש היו"ר יברר בוועדת המשנה את סדרי העבודה. אני מבקש שכל חברי הוועדה, נציגי הטיעות השונות ישתתפו בדיונים בוועדת המשנה, כדי שלא נצטרך מחדש להעלות את כל הבעיות במליאת הוועדה.

אני מצטרף לדעתו של ח"כ בבה שאין כל צורך לשנות את הנוסח המונח לפנינו.

היו"ר ב. אזניה: יש פרק אחד בלבד בתקנון, פרק ט"ו, שנכנס לתקפו. הפרק הזה לוטש ועברו עליו כמה וכמה פעמים, וחשבו שהוא בסדר. אחרי שנכנס לתקפו שמעתי עליו בקורת עניינית מאד מצדדים רבים. ראיתי שבתקנון יש שני כללים: ראשית, צריך פעם לסיים אותו; שנית, הוא צריך להיות, עד כמה שאפשר, על דעת רבים ומשוכלל מאד.

אני לא אתנגד עם הוועדה תחליט שרק עניינים שיש בהם מחלוקת יובאו למליאת הוועדה על-ידי ועדת המשנה. אבל אני תמיד חרד לענין זה. אני חרד לעברית - ויש לי בסיון בענין זה בפרק ט"ו. אני חרד גם לאיזה שהוא שיקול שלא הושמע. דעתי היא שאין ללחוץ. עבודתנו מתקדמת, אמנם באטיות אבל מתוך שיקולים. למשל, אינני יכול להכחיש שהשיקולים שהעלה ח"כ כהן ראויים להשמע - לא תמיד להתקבל, אבל להשמע.

א. י. גרינברג: איננו צריכים לכבול את ידי היושב-ראש ביחס למחזור השני והשלישי.

א. כהן: אני מציע לכתוב "יקבע היו"ר את תור הנואמים מן הטיעות בזו אחר זו, ובמחזור הראשון בהתחשב בגודל הטיעות."

ש. הלל: אני מציע לדבר רק על המחזור הראשון.

היו"ר ב. אזניה: בסעיף ג(2) אני מציע לכתוב: "רשאי להעמיד יותר מנואם אחד"

ה ד ח ל ט

סעיף 54 ינוסח כך:

בדיון הנערך באורח טיעותי:

- א. ייקבע הזמן ע"י ועדת הכנסת ויחולק בין הטיעות בהתאם לגודלן; ובלבד שהמינימום לכל טיעה יהיה במקרה של דיון שהוקצבו לו 4 שעות - 10 דקות, ובדיון שלמעלה מזה - 15 דקות.
- ב. תודיע הטיעה בכתב ליו"ר את שמות חבריה שישתתפו בדיון, תור הופעתם ואת הזמן שיינתן לכל אחד מהם.
- ג. יקבע היו"ר את תור הנואמים מן הטיעות בזו אחר זו בהתחשב בגודלן: אולם במחזור הראשון -

(הוחלט)

1. הסיעה הגדולה ביותר מבין
סאעדת האופוזיציה תקרא
לנאוט ראשונה;
2. הסיעה הגדולה ביותר מבין
סיעות הקואליציה תהא רשאית
להעמיד בו יותר מנואם אחד.

ד. שונות:

ע. איכילוב: לא הייתי כאן עם פתיחת הישיבה, ונתברר לי שהוועדה
דנה והחליטה שלא לפי סדר-היום שנשלח לנו בהזמנה.
אני מתנגד לנוהג הזה.

הוחלט כאן על זמן שיוקצב להיוון בהודעת שר הפנים,
אבל האם הועלתה השאלה אם הדיון יתקיים מיד לאחר הודעת שר הפנים,
או לא?

אני מבקש מאת יו"ר ועדת הכנסת אצ ממזכיר הכנסת
להביא לנו תכנית משוערת של עבודת הכנסת בחודש האחרון שלפני הפגרא.
כך נהגנו לעשות תמיד.

הישיבה ננעלה בשעה 10.60

=====